

Бюлетень складено Проектом "Управління якістю повітря в країнах Східного Партнерства", що фінансується Європейським Союзом

У ЦЕНТРИ УВАГИ

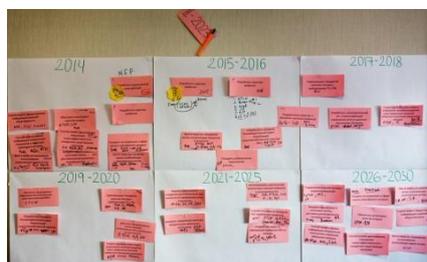
Чотири країни чітко знають, яким чином вони зможуть добитися виконання міжнародних зобов'язань

Було завершено діяльність за першим регіональним пілотним проектом (РПП1), спрямованим на посилення потенційних можливостей Вірменії, Азербайджану, Грузії та Молдови, пов'язаних з приєднанням до протоколу Конвенції про трансграничне забруднення повітря на великій відстані (КТЗПВВ) та виконанням відповідних зобов'язань. «На заключному етапі проекту було проведено 8 семінарів, усього по 2 в кожній країні» – зазначив пан Вальтс Вілнітіс, менеджер проекту РПП1.

Протягом жовтня-грудня 2013 року була проведена серія семінарів, запланованих в рамках РПП1. Представники широкого кола урядових організацій, що займаються різними питаннями, пов'язаними з якістю повітря, а також неурядових організацій і компаній, взяли участь в семінарах. «В одній із країн у семінарі брав участь навіть член Парламенту» - сказав пан Вілнітіс, ділячись своїми приємними враженнями. Він також пояснив, що основне завдання семінару полягало в тому, щоб усі учасники загального процесу відчули свою особисту відповідальність за кінцевий продукт, яким стане проект плану дій.

В рамках проекту були успішно виконані поставлені завдання, що допомогло в підготовці кінцевих документів. На сьогодні від самих країн залежить, як зробити ці документи життєздатними. У пані Юлії Дубасинської, провідного експерта РПП1, склалося враження, що країни дійсно підтвердили, що для них виконання міжнародних обіцянок і зобов'язань є пріоритетом.

Багато учасників загального процесу взяли участь у семінарах в чотирьох країнах. Учасники семінару виявили активність, і під час робочих засідань не було висунуто серйозних заперечень або незгоди з запланованими чи запропонованими заходами. Пані Дубасинська також відзначила, що для тих країн, які вирішили об'єднати свої плани дій з планами щодо гармонізації екологічного законодавства, буде набагато легше запровадити заплановані дії. Окрім того, потрібні будуть значні фінансові ресурси для проведення різних досліджень і аналізу, розробки програм та впровадження інших запланованих заходів.

На думку провідного експерта, незважаючи на наявність кваліфікованих експертів та необхідних знань в цій області на місцевому рівні, країнам все ж таки необхідно буде покладатися на міжнародних експертів, тому необхідно підкреслити, що існує потреба у створенні постійного потенціалу в цих країнах. Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що вся команда проекту сподівається, що робота, проведена в 2013 р., буде дуже корисною, і розроблені документи можна буде впровадити в стратегічні плани у Вірменії, Азербайджані, Грузії та Молдові.

У ЦЬОМУ ВИПУСКУ:

Діяльність за проектом РПП1 завершено

В 7 містах – випробування системи міського планування

Новий комплекс заходів для очищення повітря Європи

Новини про національні пілотні проекти у Вірменії, Азербайджані, Грузії і Молдові

Партнери про Проект управління якістю повітря Пан Мехман Набієв

Що далі?

Огляд останньої діяльності за проектом

В семи пілотних містах випробовуватиметься удосконалена система міського планування

Третій регіональний пілотний проект, який було започатковано у квітні 2013 р., спрямований на створення інтегрованої системи моніторингу, яку можна буде використати для забезпечення дуже чіткого моделювання якості повітря і міського планування у всіх семи країнах Східного Регіону ЄСП. Основою цієї системи є інтегрована система Прогнозування і управління забрудненням повітря THOR.

Після того, як у квітні 2013 р. було проведено початкову зустріч, проект зіткнувся з певними труднощами в пошуку місцевих експертів у відповідних сферах. Незважаючи на ці перепони, проект наразі успішно впроваджується. Початковий семінар проводився в Києві на початку 2013 р., де були представлені посібники зі збору даних і мінімальні вимоги щодо визначення пілотних міст.

Для впровадження цієї системи всі сім країн вибрали такі пілотні міста: Єреван у Вірменії, Сумгаїт в Азербайджані, Новополицьк у Білорусі,

Новини з ЄС: Новий комплекс заходів в сфері контролю над забрудненням повітря в Європі

18 грудня 2013 р. був опублікований Комплекс заходів у сфері контролю над забрудненням повітря ЄС

Погана якість повітря є основною екологічною причиною передчасної смерті в країнах ЄС. Новий комплекс заходів у сфері контролю над забрудненням повітря передбачає удосконалення чинного законодавства і подальше скорочення шкідливих викидів промисловості, транспорту, енергетичних установок і сільського господарства з метою зниження їхнього впливу на здоров'я людини і екологію.

Батумі в Грузії, Кишинів у Молдові, Твер у Росії та Київ в Україні.

Для створення інтегрованої системи моніторингу необхідно зібрати різні дані. Команда проекту здійснює збір місцевих даних: щодо стаціонарних джерел забруднення, щодо транспорту та вимірювання забруднюючих речовин в пілотних містах, а також надає дані за 10-річним часовим рядом метеорологічних даних і даних з моделювання якості повітря в регіонах.

Після отримання необхідних даних щодо кожного пілотного міста, будуть розроблені нові інвентаризації викидів с високою чіткістю, і система буде встановлена та протестована. Щоб забезпечити необхідне технічне обслуговування програмного забезпечення в рамках проекту будуть розроблені посібники англійською та російською мовами, проведено навчання місцевого персоналу, який буде працювати з цією системою у майбутньому.

Передбачається, що упроваджена система може використовуватися в країнах-партнерах для оцінки впливу різних схем міського планування і транспорту. В результаті упровадження системи якість повітря в містах може бути покращено, а негативний вплив на здоров'я – знижено.

Прийнятий комплекс заходів містить в собі:

- Нову **Програму охорони повітря Європи**, яка включає заходи щодо забезпечення досягнення поточних нормативних показників в короткостроковій перспективі та виконання нових завдань в сфері покращення якості повітря в період до 2030 р.
- Національну **Директиву про верхні межі викидів** з жорсткішими вимогами до національних меж викидів для шести основних забруднюючих речовин (PM, SO₂, NO_x, VOCs, NH₃ і CH₄)
- Запропоновану нову Директиву щодо зменшення забруднення від установок, призначених для спалювання, середньої продуктивності (зі споживанням тепла від 1 МВт до 50 МВт)
- Пропозицію про прийняття Радою рішення, що схвалює **поправки до Гетеборзького протоколу** Конвенції Європейської економічної комісії ООН 1979 р. щодо трансграничного забруднення повітря на великі відстані.

Завдяки цьому комплексу заходів Комісія має намір забезпечити реалізацію чинної політики в сфері контролю над забрудненням повітря і виконання міжнародних зобов'язань не пізніше 2020 р., а також досягнути суттєвого подальшого зменшення впливу забруднення на здоров'я людини і довкілля середовище в період до 2030 р.

Для отримання більш детальної інформації перейдіть за посиланням: http://ec.europa.eu/environment/air/clean_air_policy.htm

Цей Проект фінансується Європейським Союзом та упроваджується Консорціумом, який очолює MVH

Новини про національні пілотні проекти

Мотивація реформування промислового сектору у Вірменії

В рамках Національного пілотного проекту у Вірменії «Розробка граничнодопустимих викидів для низки секторів і установок з урахуванням технологій» було завершено усі заплановані заходи, складено четвертий і заключний звіт в кінці минулого року

Національним пілотним проектом передбачалось введення рівнів атмосферних викидів для низки секторів з урахуванням використання НДТМ (найкращих доступних технічних методів) і граничних величин викидів згідно з вимогами ЄС з метою підвищення ефективності управління якістю повітря. На початкових етапах проекту проведено оцінку існуючих у Вірменії промислових практик, яка охопила три основні промислові сектори: виробництво енергії, цементну промисловість і виробництво міді. Проаналізовано законодавство у сфері управління якістю повітря і розроблено технічні пропозиції стосовно рівнів атмосферних викидів, які досягаються при використанні НДТМ, граничних величин викидів, а також правил моніторингу і забезпечення відповідності вимогам.

В ході виконання проекту було організовано дві навчальні поїздки місцевих експертів до Латвії. Основним завданням цих візитів було ознайомлення з латвійським досвідом упровадження системи видачі комплексних екологічних дозволів, моніторингу і контролю, яка ґрунтується на концепції НДТМ. В Латвії вірменські фахівці відвідали цементний завод в Броцені, теплоелектростанцію в Ризи, яка працює на спалюванні газу, а також зустрілися з представниками державних і міських природоохоронних органів. Досвід балтійських країн було визнано досить цінним і це дозволило отримати корисну інформацію про розробку системи.

Останній етап було присвячено підготовці відповідних законопроектів про управління якістю повітря. Упродовж цього періоду було розроблено рекомендації щодо упровадження і роботи з граничними величинами викидів і НДТМ з метою попередження і управління атмосферними викидами в деяких галузях промисловості. Під час семінару, проведеному в Єревані 17 грудня 2013 р., було представлено та обговорено висновки, зроблені стосовно галузевих довідкових керівництв з НДТМ (СР НДТМ) для цементної, енергетичної і мідної промисловості, а також запропоновано зміни до законодавства. В роботі семінару взяли активну участь понад тридцять представників таких відповідальних державних органів, як Міністерство охорони природи, Державна екологічна інспекція, Міністерство транспорту і зв'язку, Міністерство економіки, Міністерство енергетики і природних ресурсів, а також НДО і промисловості.

Проектом підготовлено 9 проектів законодавчих актів, включаючи законопроект «Про внесення поправок до Закону про забруднення атмосферного повітря». Це є важливим, досяжним результатом, який дозволяє удосконалювати систему регламентування забруднення у Вірменії згідно з основними принципами європейських

країн. Упровадження концепції НДТМ в систему регламентування забруднення слугуватиме мотивуючим фактором для застосування екологічно чистіших технологій та забезпечить покращення якості навколишнього середовища, а також зниження негативного впливу на здоров'я людини.

Проект Плану дій для Баку

В рамках національного пілотного проекту «Удосконалення законодавства Азербайджану в області оцінки і управління якістю атмосферного повітря» розроблено заходи зі зменшення викидів у Баку, які на початку січня 2014 р. було надано на розгляд державним органам влади.

Проект Плану дій містить інформацію про кліматичні та географічні умови, які впливають на розсіювання забруднюючих речовин на території міста Баку. В документі наведено огляд доступних даних щодо якості повітря і проаналізовано наявні результати моніторингу якості повітря, поточні тенденції, розподіл джерел, обсяги міських викидів, а також діючі системи управління якістю повітря за рахунок видачі екологічних дозволів, збору, зберігання, перевірки та підтвердження правильності даних про викиди. План містить відомості про стандарти якості повітря, які застосовуються, а також рекомендації щодо необхідних змін в законодавстві. Крім того, в документі встановлюються контрольні показники, намічаються задачі і пропонується низка дій і заходів щодо покращення якості повітря і недопущення перевищення гранично допустимих обсягів викидів.

Заходи щодо скорочення викидів, що наводяться у проекті Плану дій, включають технічні, адміністративні, політичні і законодавчі. В свою чергу, технічні і адміністративні заходи пропонуються для промисловості, транспорту, комунального господарства та приватного сектору.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що План містить також рекомендації щодо удосконалення міського планування, підвищення інформованості населення та інших важливих питань управління якістю повітря, загалом.

Заходи, які описано в Плані, проводяться разом з очікуваними результатами, що пропонуються відповідальними організаціями, а також передбачуваними термінами їх реалізації.

Паралельно проводиться робота з підготовки проекту Національної стратегії щодо оцінки і управління якістю повітря. Виходячи з завдань, сформульованих на попередніх етапах проекту, вже розроблено рекомендації стосовно моніторингу якості повітря, моделювання та інвентаризації викидів.

На останньому етапі реалізації проекту організовано низку нарад експертів. 5 грудня 2013 р. відбулося третє засідання Керівного комітету проекту у складі 11 членів. Окрім аналізу досягнутих результатів, на засіданні, зокрема, обговорювались можливі заходи проекту Плану дій для Баку і завдання проекту Національної стратегії щодо оцінки та управління якістю повітря.

Заключний звіт за проектом очікується в березні 2014 р.

Новини про національні пілотні проекти

Пілотний проект визначить майбутній план дій в Грузії

Загальноприйнята практика ЄС вимагає створення мережі станцій моніторингу стану атмосфери як невід'ємної частини системи управління якістю повітря. Метою даного національного проекту є підготовка техніко-економічного обґрунтування для впровадження в Грузії системи моніторингу якості повітря, що відповідає вимогам ЄС, включаючи розробку Програми національної системи моніторингу атмосферного повітря і підготовку відповідних методичних рекомендацій.

Перший звіт про початок діяльності та заходи проекту, які було проведено протягом звітного періоду, було складено в кінці минулого року.

На початковому етапі команда проекту тісно співпрацювала з національними природоохоронними органами для того, щоб не тільки забезпечити спільне розуміння завдань і очікуваних результатів проекту, але й створити робочу групу у складі представників різних зацікавлених сторін, а також обговорити робочі методи збору інформації та виявлення забруднених регіонів і міст.

Упродовж звітного періоду виконано всебічний аналіз існуючої системи моніторингу якості повітря в Грузії, під час якого розглядалися законодавчі та організаційні аспекти моніторингу і оцінки якості повітря в країні. Це дослідження слугуватиме також основою для проведення порівняльного аналізу системи та наявних прогалин щодо відповідності положенням і практикам ЄС.

В ході проекту проводиться початкова оцінка якості повітря на міському, регіональному та національному рівнях. При реалізації даного напрямку основна увага надаватиметься, перш за все, найбільш забрудненим міським територіям – великим містам, передмістям, які мають проблеми з якістю повітря, а також промисловим регіонам.

Пізніше проект скористається комплексною моделлю «ADMSUrban» - інструментом, який призначено для вирішення проблем забруднення повітря на території великих і малих міст. На основі результатів такого моделювання і факторного аналізу населення проектом буде запропоновано рекомендовану мережу моніторингу якості повітря для міста Тбілісі і всієї країни. Наступний звіт про поступ проекту буде складено у квітні 2014 р.

Пілотний проект в Молдові набирає хід

Невдовзі після початкової наради Національного пілотного проекту, що відбулася 3 вересня в Кишиневі, було проведено два засідання робочої групи 29 жовтня і 25 листопада, ще одне засідання пройшло на початку цього року, 23 січня. Пілотним проектом передбачається надання сприяння країні у створенні національної системи інвентаризації викидів, яка необхідна для присєднання до протоколів КТЗВБР (Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані) і виконання відповідних вимог до звітності.

Під час першої зустрічі робоча група провела відкрите обговорення того, яким чином доцільніше використовувати наявні інвентаризаційні ресурси, перевіряти якість даних, координувати роботу різних секторів і мотивувати їхню участь в підготовці до інвентаризації. Крім того, розглядалися такі теми, як необхідність визначення географічних координат промислових та інших великих точкових джерел, підвищення достовірності даних, що надаються, і потреба в розробці національної методології інвентаризації згідно з Керівництвом ЕМЕР (Програма співпраці з моніторингу та оцінки переміщення на великі відстані забруднюючих речовин в Європі). Вперше було порушено питання щодо використання в майбутньому програмного продукту для інвентаризації викидів.

Керівник команди проекту «Управління якістю повітря» Любомир Маркевич і ключовий експерт даного проекту Владімір Морозов підкреслили також необхідність проведення глибокого аналізу поточної системи інвентаризації, засвоєння досвіду інших країн з перехідною економікою, зосередженні на більш реальних результатах і зміцненні інституційних структур.

Основними завданнями другого робочого засідання було представлення нових членів групи, обговорення методологічних пріоритетів і технічних аспектів методів збору даних і вимог до звітності, а також узгодження наступних кроків у реалізації проекту. Дванадцять членів робочої групи обмінялись також думками стосовно правових аспектів обміну інформацією, поступу розробки нового законодавства і його можливого значення для проекту. Члени робочої групи обговорили, серед іншого, й інституційні аспекти збору/надання даних, а також проблеми розбіжності даних та їх можливій рішенню.

Національний пілотний проект, що реалізується місцевою НУО «БІОС», продовжить свою роботу до кінця липня 2014 р.

Партнери проекту про Проект управління якістю повітря

*Ми продовжуємо публікації наступного розділу, де партнери Проекту обговорюють основні проблеми, пов'язані з управлінням якістю повітря в їхніх країнах. Цього разу ми з задоволенням надаємо можливість викласти свої точку зору **Пану Мехману Набієву, Начальнику сектора Департаменту охорони довкілля та моніторингу Міністерства екології та природних ресурсів Азербайджану***

Які основні проблеми у сфері управління якістю атмосферного повітря в Азербайджані ?

Основними проблемами управління якістю атмосферного повітря в Азербайджані є брак досконалої законодавчої бази, гармонізованої з Директивами ЄС, яка б дозволила ефективно управляти якістю атмосферного повітря. Законодавством не визначено обов'язки учасників щодо упровадження заходів із забезпечення відповідної якості атмосферного повітря, використовуються застарілі державні стандарти охорони повітря, відсутні гранично допустимі норми на викиди в нових галузях промисловості тощо.

Країна використовує методики колишнього СРСР для проведення інвентаризації викидів в атмосферне повітря. Методи інвентаризації, рекомендовані міжнародною організацією, протягом 2006 – 2013 років не використовувалися. Існує потреба у використанні сучасних, оціночних та інструментальних методів інвентаризації, навчання ним людей та застосуванні на практиці.

Управління якістю повітря починається з моніторингу його забруднення. Проте, на жаль, наразі існує багато проблем у сфері моніторингу атмосферного повітря в промислово розвинутих містах країни, наприклад, пункти спостереження користуються переважно застарілими приладами, системи автоматичного спостереження відсутні. Незважаючи на значне забруднення атмосферного повітря складним пилом, ми ще не перейшли на оцінку атмосферного пилу за PM_{10} і $PM_{2.5}$. Для розробки єдиного підходу до питань моніторингу атмосферного повітря велика увага надається співпраці на всіх рівнях. Відомо, що в багатьох країнах джерела і природа забруднення повітря не дуже відрізняються, в тому числі в країнах ЄС.

Які основні вигоди може очікувати Азербайджан від Проекту? Як оцінюють Проект громадяни?

Це перший проект такого масштабу у сфері управління якістю атмосферного повітря. Тому, для нас дуже важливо, в рамках Проекту, внести зміни до деяких законів Республіки Азербайджан, зокрема, удосконалити систему нормативів у сфері захисту навколишнього середовища

та вжити заходів економічного заохочення господарських суб'єктів з метою запровадження передових технологій, а також законодавчо оформити інтегровану систему дозволів для захисту навколишнього середовища. Крім цього, ми забезпечимо досягнення вдосконалення на державному рівні в оцінці та управлінні якістю навколишнього середовища, включаючи проект плану дій для Баку, а також проект Національної стратегії з оцінки та управління якістю атмосферного повітря. Ми сподіваємося, що Проект допоможе забезпечити основи для ратифікації протоколів Конвенції про трансграничне забруднення на великі відстані шляхом оцінки наявного потенціалу.

Ще одним важливим питанням є створення потенціалу для інвентаризації викидів в атмосферне повітря, широкомасштабне запровадження Програми «COPERT4» щодо інвентаризації викидів для транспортних засобів. Крім цього, ми також сподіваємося, що Проект допоможе розробити План дій з управління якістю атмосферного повітря в м. Сумгаїт.

Як Ви оцінюєте віддачу від Проекту на сьогоднішній день?

Завдяки діяльності за проектом, фахівці цього регіону Азербайджану отримали базові знання та навички, а також були створені умови для використання таких європейських інвентаризаційних інструментів, як «COPERT 4» і «Директиви з інвентаризації викидів ЕМЕП/ЕАОС 2009».

За Програмою «COPERT 4» було здійснено розрахунок для визначення кількості викидів від транспортних засобів в Азербайджані. При цьому було здійснено облік використання пального та кількість транспортних засобів за окремими категоріями.

Учасники отримали інформацію про План дій та взяли участь в його розробці для удосконалення потенціалу та

Партнери проекту про Проект управління якістю повітря

здійснення діяльності щодо створення основ, необхідних для ратифікації протоколів до відповідної Конвенції.

Що б ви запропонували для підвищення ефективності Проекту протягом другої половини його упровадження?

На наш погляд, для отримання користі від досвіду країн Європейського Союзу, необхідного для упровадження пілотних проектів на регіональному та державному рівнях, важливо прагнути до тісної співпраці. Враховуючи

потреби країни, було б корисно організувати семінари, навчальні курси на національному рівні з охопленням набагато ширшої аудиторії, Окрім країн Євросоюзу, ми могли б отримати вигоду від досвіду таких країн-партнерів, як Росія, Україна й Білорусь.

Мехман Набієв

Головний радник Департаменту політики екології та захисту довкілля Міністерства екології і природних ресурсів Азербайджану

Що попереду?

Що попереду – ключові події, діяльність, результати

- ✓ Наступну нараду Наглядового комітету проекту заплановано на четвер 11 лютого 2014 р. в Кишиневі, Молдова.
- ✓ Очікується оголошення трьох нових проектів в рамках Регіонального Пілотного Проекту 2 у Грузії, Україні та Молдові в області реформування законодавства, що стосується питань якості повітря.
- ✓ Проведення наступного семінару з КПКЗ/енергетиці у квітні 2014 р.
- ✓ Проведення двох субрегіональних семінарів з інвентаризації викидів заплановано на початок 2014 р.
- ✓ Підготовка до семінару з викидів у секторі транспорту в муніципалітетах, присвяченого питанням використання економічних інструментів з метою забезпечення стабільного розвитку транспорту в містах.
- ✓ Підготовка двох навчальних поїздок для урядових експертів в країни ЄС в організації, що володіють необхідним навчальним та організаційним потенціалом.
- ✓ Заключні звіти за результатами Національних Пілотних Проектів у Вірменії, Білорусі та Росії.
- ✓ Заключний звіт за результатами РПП-1, що включає в себе розробку Національних планів дій для ратифікації і виконання протоколів КТЗВБР у Вірменії, Азербайджані, Грузії та Молдові.
- ✓ Аналіз економічних і фінансових інструментів, які існують на рівні ЄС, та відповідних практик, упроваджених відібраними країнами-членами, що спрямовані на сектори, найбільшою мірою пов'язані з забрудненням навколишнього повітря – збирається інформація в розрізі країн із залученням місцевих експертів. Аналіз продовжуватиметься протягом найближчих місяців.
- ✓ Буде продовжено упровадження Регіонального Пілотного Проекту 3: діяльність зі збору даних і інвентаризації викидів для забезпечення необхідної інформації з метою налагодження Моделі фонових викидів міст (UBM) та моделі викидів з міських вулиць (OSPM) у відібраних пілотних містах у всіх семи країнах-партнерах.
- ✓ Публікація звітів, складених в рамках компоненту КПКЗ/енергетика, включаючи:
 - Звіт, що містить рекомендації з розробки законодавства щодо природоохоронних дозволів
 - Звіт про впровадження законодавчих рекомендацій з інтегрованих природоохоронних дозволів і процедур реєстрації
 - Звіт про впровадження рекомендацій, що стосуються загальних обов'язкових правил для законодавства щодо системи природоохоронних дозволів
 - Звіти щодо інституційних вимог, включаючи інформацію стосовно обсягу нових або змінених дозвільних функцій і покладеної відповідальності, повноважень з проведення інтегрованих інспекцій, допоміжного органу з кращих доступних технічних методів тощо
- ✓ Довідник з економічних інструментів для забезпечення стабільної міської мобільності має бути оприлюднено англійською і російською мовами влітку цього року. Англійський текст довідника уже розміщено на веб-сайті.
- ✓ Завершення звіту по впровадженню інтелектуальних транспортних систем та його розміщення на веб-сайті проекту.

Більше новин та документів можна отримати на нашому веб-сайті : www.airgovernance.eu

Коментарі та пропозиції щодо бюлетеня надсилайте, будь ласка, Керівнику групи експертів Проекту Управління якістю повітря ENPI East: пан Любомир Маркевич, ел. пошта: lubomyr.markevych@airgovernance.org

Цей Проект фінансується Європейським Союзом та упроваджується Консорціумом, який очолює MWH